

примере школы Ю. В. Григорьева – Ю. Н. Столярова) / И. В. Лукашов // Науч. и техн. б-ки. – 1998. – № 10. – С. 62–74.

7. *Мирская Е. З.* Научные школы: история, проблемы и перспективы / Е. З. Мирская // Наукоеведение и новые тенденции в развитии российской науки / Под ред. А. Г. Аллахвердяна, Н. Н. Семеновой, А. В. Юревича. – М.: «Логос», 2005. – 303 с.

8. *Новиков А. М.* Методология образования / А. М. Новиков. – Москва: Эгвес, 2002. – 320 с.

9. Советский энциклопедический словарь / под ред. А. М. Прохорова. – Москва: Советская энциклопедия, 1980. – 1600 с.

10. Социально-психологические проблемы науки: ученый и научный коллектив: сборник статей / под ред. М. Г. Ярошевского; [АН СССР. Институт истории естествознания и техники]. – М.: Наука, 1973. – 252 с.

11. *Ярошевский М. Г.* Логика развития науки и научная школа // Школы в науке. – М.: Наука, 1977. – 524 с.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2014 р.

UDC 027.021(477-25)НБУВ:001(01+02+002)

Larysa Lytvynova

Scientific Schools of Vernadskyi National Library of Ukraine in Ukrainian Information and Communication Field

Based on a formal definition (e. i. analyses of dissertational investigations) it was determined and investigated scientific and library-informational profile.

Keywords: book science, library science, bibliography, thesis, scientific school.

УДК 027.021(477-25)НБУВ:001(01+02+002)

Лариса Литвинова

Научные школы Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского в информационно-коммуникационном пространстве Украины

На основе формального признака (анализ диссертационных исследований) выявлены научные школы книговедческого и библиотечно-информационного профиля, охарактеризована их деятельность.

Ключевые слова: книговедение, библиотековедение, библиографоведение, диссертация, научная школа.

УДК 001.89-006.91:004.7

Тетяна Лукашевич,

бібліотекар I категорії НБУВ

ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ КРАЇН СНД ТА БАЛТІЇ ЗГІДНО З БІБЛІОМЕТРИЧНОЮ БАЗОЮ ДАНИХ SCOPUS

Проведено оцінку рівня публікаційної активності в межах країн СНД та Балтії, та у порівнянні з європейськими країнами з використанням статистичної інформації бібліометричного та демографічного характеру з урахуванням економічного фактору.

Ключові слова: публікаційна активність, наукова діяльність, країни СНД та Балтії, бібліометрична база даних Scopus, наукометричні дослідження.

У сучасних умовах прогресуючих інформативних технологій оцінювання ефективності наукової діяльності може бути проведене за допомогою наукометричних методів шляхом кількісного аналізу бібліометричних показників.

Ці показники відображені в багатьох сучасних базах даних, включно з новітніми базами даних Scopus [1]. Scopus, у співтоваристві з порталом SCImago, є найбільшою в світі базою даних рецензованої наукової літератури, яка пропонує дослідникам швидкий та доступний ресурс для підтримки своїх досліджень в різноманітних наукових галузях [2].

На основі БД Scopus було проведено наукометричне дослідження стану публікаційної активності вчених на сьогоднішній день та виявлено певні тенденції, а також пов'язані з ними проблеми, які розглядаються в цій статті.

За інструмент дослідження було взято кількість публікацій як один з достовірніших та наочних показників наукової активності.

Дані в наведеній нижче табл. 1 демонструють показники публікаційної активності країн СНД та Балтії за період 1996–2011 рр. на основі бази даних Scopus.

З розгляду табл. 1 слідує, що серед країн СНД перше місце за кількістю наукових статей належить Росії (527 442 док.). Україна посідає друге місце з показником 98 083 публікацій. На третьому місці знаходиться Білорусія з показником 22 334 опублікованих документів. А 4, 5 та 6 місця у рейтингу

Таблиця 1

**Показники публікаційної активності країн СНД та Балтії
за період 1996–2011 рр. (на основі бази даних Scopus)**

№ з/п	Країна	Кількість опублікованих документів
1	Росія	527 442
2	Україна	98 083
3	Білорусія	22 334
4	Литва	21 098
5	Естонія	16 573
6	Латвія	8396
7	Вірменія	8.054
8	Узбекистан	6763
9	Грузія	6381
10	Азербайджан	6135
11	Казахстан	4695
12	Молдова	4032
13	Киргизія	843
14	Таджикистан	757
15	Туркменістан	156

належать Литві, Естонії та Латвії з показниками 21 098, 16 573 та 8396, відповідно. Продовжують рейтинг публікацій Узбекистан (6763), Грузія з незначним відривом (6381), Азербайджан (6135), Казахстан (4695); а завершує його Туркменістан з показником лише 156 опублікованих статей за період 1996–2011 рр.

На думку автора статті, кінцевий висновок щодо вищевикладених в табл. 1 показників положення країн за публікаційною активністю в просторі СНД та країн Прибалтики робити зарано, адже в підрахунках не були задіяні деякі дані, які можуть значно вплинути на ситуацію, а саме: кількість населення країн. Для того, щоб надати цій картині більшої об'єктивності, спробуємо порівняти наукову активність цих країн за кількістю населення, тобто розташуємо країни за кількістю публікацій на 1000 жителів країни (табл. 2). По-перше, виключимо з дослідження тих, хто був народжений за останні 15 років і молодих людей віком до 24 років. Для дослідження візьмемо середні дані: лише ту частину населення, яка потенціально могла би бути активно задіяна в науковому процесі, тобто вікову групу на 2013 рік від 25 до 54 та групу від 55 до 64 років. Розділимо показник загальної кількості публікацій за кожною з країн на кількість науково активних жителів (чоловіків і жінок) за 15 років. В результаті отримаємо цифру, що покаже, скільки із загальної кількості публікацій зроблено кожною 1000 дорослого населення. Відомості про населення для даного дослідження були взяті із сайту CIA The World Factbook Центрального розвідувального управління (ЦРУ) [3] США.

Отже, за даними табл. 2, лідерами списку за кількістю публікацій на 1000 населення виявилися країни Балтії. Найвищий показник (24,057) має Естонія, за нею – Литва (10,583). Завершує трійку лідерів Латвія з показником 6,738 публікацій. На четвертому місці опинилася Росія (6,23), на п'ятому – Армєнія (4,906), на шостому – Білорусія (3,966) і на сьомому – Україна з показником лише 3,76 публікацій на 1000 населення країни. З незначним відривом продовжує рейтинг публікаційної активності Грузія (2,57), Молдова (1,961), Азербайджан (1,212). Найнижчу науково-дослідницьку активність має Туркменістан – 0,063 публікацій. Як бачимо, таке ранжування повністю змінило картину для багатьох країн СНД, в тому числі і для України: з другого місця у рейтингу за загальною кількістю публікацій по країнах СНД та Балтії (див. табл. 1) Україна зсунулася на сьоме місце у рейтингу за кількістю публікацій на 1000 чоловік.

Таблиця 2

**Показники публікаційної активності країн СНД та Балтії
(на 1 тис. населення) за період 1996–2011 рр.
(на основі бази даних Scopus)**

№ з/п	Країна	Загальна кількість населення країни	Активні жителі, % (25-65 років)	Кількість публікацій по країні (1996-2011)	Кількість публікацій на 1000 населення
1	Естонія	1 266 375	54,4	16 573	24,057
2	Литва	3 515 858	56,7	21 098	10,583
3	Латвія	2 178 443	57,2	8396	6,738
4	Росія	142 500 482	59,4	527 442	6,23
5	Арменія	2 974 184	55,2	8054	4,906
6	Білорусія	9 625 888	58,5	22 334	3,966
7	Україна	44 573 205	58,5	98 083	3,76
8	Грузія	4 555 911	54,5	6381	2,57
9	Молдова	3 619 925	56,8	4032	1,961
10	Азербайджан	9 590 159	52,8	6135	1,212
11	Казахстан	17 736 896	51,5	4695	0,514
12	Узбекистан	28 661 637	48,9	6763	0,483
13	Киргизія	5 548 042	46	843	0,33
14	Таджикистан	7 910 041	43,1	757	0,222
15	Туркменістан	5 113 040	48,3	156	0,063

Для того, щоб скласти більш об'єктивне уявлення стосовно положення вищезазначених країн у світовому науковому просторі, порівняємо дані з публікаційною активністю цієї групи країн з даними деяких країн Європи. Для аналізу аналогічно беремо дані з публікацій потенціально активної групи населення віком від 25 до 65 років (табл. 3).

За підрахунками, лідер серед пострадянських країн – Естонія – знаходиться на рівні Іспанії, яка посідає 11 місце. Литва наблизилася до рівня двох останніх країн у списку європейських країн Кіпру та Мальти (14–15 місця). Що стосується всіх інших країн, то вони за своїми показниками жодним чином не наближаються до показників країн ЄС, тому подібне порівняння вбачається неможливим. Проте можна відмітити що «найпасивніша» Мальта обійшла Україну у 2,5 рази. Маленький сонячний Кіпр обійшов Росію в 2 рази. А політично нейтральні та спокійні Швеція та Норвегія виявилися в 2 рази активніші за Німеччину, котра прагне брати активну участь у всіх справах світу. Франція також займає досить активну позицію в міжнародній політиці, але натомість має досить посередні показники з публікаційної активності. Звідси видно, що ті країни, які витрачають менше коштів на світову політику, більше коштів виділяють на власну науку. Можна також помітити, що лідерами серед країн за кількістю статей є більш англійські країни. Враховуючи те, що для потрапляння в базу даних Scopus необхідною умовою є правильне написання та оформлення статті саме англійською мовою, стає зрозумілим, що англійські країни мають можливість краще просувати свої публікації.

Як бачимо, характерним для більшості вітчизняних країн є значне відставання за кількістю публікацій та цитувань у порівнянні з більш розвинутими країнами світу. Такий стан свідчить про те, що Україна нагально потребує активації свого наукового потенціалу. Подібна картина наукового занепаду спостерігається в усіх пострадянських країнах, за виключенням лише двох Балтійських країн: Естонії та Литви. Не дивлячись на те, що Латвія значно поступається їм місцем, вона все ж залишається лідером за публікаціями над всіма іншими пострадянськими країнами, тому її сміливо можна віднести до трійки лідерів. Цікаво детальніше зупинитися на дослідженні цього становища.

Рівень розвитку науки кожної країни залежить від її економіко-соціального фактору та витікає з тієї чи іншої політичної моделі управління країною. В політичному сенсі в країнах Прибалтики спостерігається рішуча відмова від всього «радянського» на користь «європейського», зміцнення

Таблиця 3

**Показники публікаційної активності європейських країн
(на 1 тис. населення) за період 1996–2011 рр.
(на основі бази даних Scopus)**

№ з/п	Країна	Загальна кількість населення країни	Кількість публікацій по країні (1996-2011)	Кількість публікацій на 1000 населення
1	Швеція	337 135	321 725	72,205
2	Монако	1049	966	68,787
4	Ісландія	9285	8 862	56,31
5	Австрія	188 440	177 324	41,22
6	Німеччина	1 581 429	1 490 140	35,24
7	Ірландія	91 125	85 341	35,01
8	Франція	1 141 005	1 073 718	33,59
9	Греція	160 760	152 000	26,65
10	Італія	851 692	803 004	24,96
11	Іспанія	665 977	623 236	24,45
12	Португалія	117 469	113 411	20,07
13	Люксембург	5 121	4 877	18,385
14	Кіпр	8 427	8 136	12,68
15	Мальта	2 029	1 910	9,036

стосунків між країнами, стрімка євроінтеграція в Євросоюз. А Естонія взагалі увійшла до кола науково розвинутих країн. І це на фоні нестабільної економіки та експорту робочої сили Прибалтики, що, власне, характерно і для інших пострадянських країн, проте, на відміну від Естонії, Латвії та Литви, рівень їх публікацій в рецензованих міжнародних журналах далеко не відповідний. Отже, публікаційна активність країн Прибалтики залежить перш за все від налагодження стосунків з розвинутими європейськими країнами. Що ж стосується політичної поведінки України та інших пострадянських країн, то тут значною мірою має місце суперечлива та нестабільна ситуація, звернення до радянських зразків поведінки, протиставлення себе міжнародній спільноті та вибір власного особливого шляху. В результаті маємо досить низький показник кількості статей як для «науково розвинутих країн» та швидку втрату присутності на світовій науковій арені.

З огляду на те, що на фоні розвинутих країн Західної Європи у майже всіх країнах пострадянського простору спостерігається стабільне зниження показників публікаційної активності, складається переконливе уявлення, що проблема тією чи іншою мірою є спільною для цих країн. Цікаво дослідити причини такої тенденції та спробувати віднайти способи покращення цієї ситуації.

Оскільки наукова ситуація є значною мірою відображенням загального стану кожної держави, буде доцільно розглядати науку «згори», шукати першопричини її занедбання. Тому при оцінюванні показників наукової діяльності ми не повинні забувати про те, що на них впливає державний стан суспільства, війни, революції, культурні реформи, якщо вони мали місце бути.

Період 1981–2002 рр. був складним у політичному та економічному сенсі для СРСР та України, зокрема, зміна політичної та економічної системи в країні не могла не позначитися на стані розвитку наукової діяльності. Наукова політика, що проводилася в десятирічний період існування України як незалежної держави, призвела до змін позицій України в світовій науці [4, с. 5].

Як підтвердження цього наведемо дані публікаційної активності деяких країн СНД перебудовного та постперебудовного періодів (1988–1993 рр.) (табл. 4).

У 1993 р. можна бачити значний спад публікацій в Україні у порівнянні з попередніми роками, що є наслідком слабого фінансування науки з року

Таблиця 4

**Показники публікаційної активності деяких країн СНД
перебудовного та пост-перебудовного періодів (1988–1993 рр.)**

№ п/п	Країни	1990	1991	1992	1993
1	СРСР/Росія	34 081	32 839	34 842	28 876
2	Росія	24 763	24 496	25 752	22 327
3	Україна	5260	4346	4736	3389
4	Білорусія	1090	1021	1140	830
5	Узбекистан	448	411	408	336
6	Грузія	381	377	397	210
7	Арменія	369	408	331	217
8	Азербайджан	329	293	372	226
9	Казахстан	317	349	377	299
10	Естонія	237	236	263	243
11	Латвія	229	218	290	235
12	Литва	225	216	269	216
13	Таджикистан	107	137	142	92
14	Киргизстан	56	60	44	33
15	Туркменія	21	42	41	29

в рік і, можливо, симптомом соціальних змін української наукової спільноти. Спад публікацій характерний також для таких країн СНД, як Росія, Білорусія, Узбекистан, Грузія, Арменія, Азербайджан, Казахстан, Литва, Таджикистан, Киргизстан, Туркменія, в той час як лише в двох країнах Балтії – Естонії та Латвії – спостерігається зростання кількості публікацій після розпаду СРСР. Причиною такого публікаційного спаду країн є те, що в ході становлення державності всі країни використовували різні моделі реформування економіки, різними темпами проводились перетворення, країни по-різному «включались» у міжнародні економічні відносини. Отже, неминуче посилювались економічні, соціальні, культурні та політичні відмінності в інтересах і стратегічних орієнтирах. Зростання відмінностей між країнами було також зумовлене інтересом до них третіх держав. Розвиток країн Балтії в цей період, вочевидь, був зумовлений підготовкою до членства і їх членством з 2004 р. з ЄС [5].

Вирішення проблеми нецитованості слід починати з розвитку розуміння європейського ринку. Процес публікування статей в іноземних журналах набагато складніший через велику відмінність в критеріях відбору.

Завдання сучасних баз даних полягає в постійному оновленні списку представлених журналів шляхом виявлення та оцінки перспективних нових журналів, а також, за необхідності, видалення тих видань, які втратили свою наукову цінність [6].

Нижче приведені основні вимоги щодо підготовки вітчизняних журналів для зарубіжної аналітичної бази даних Scopus.

Пропонуючи вітчизняні журнали в базу даних Scopus, необхідно мати чітке уявлення про те, яку роль інформація з журналу повинна виконувати в цій базі даних. Роль журналу велика. Вся аналітика будується на даних з журналу. Журнал виконує широкий спектр функцій, які в цілому дають уявлення:

- ✓ про публікаційну активність вітчизняних авторів;
- ✓ про публікаційну активність та рейтинг радянських організацій за публікаціями їх авторів;
- ✓ про оцінку ступеня визнання і рівня пострадянських публікацій у світовій спільноті за даними їх цитування;
- ✓ про якість радянських журналів у порівнянні зі світовими потоками видань у відповідній предметній галузі тощо.

Коректними та повними ці дані можуть вважатися за якісного подання:

- назви журналу;
- назв статей англійською мовою;
- анотацій англійською мовою до кожної наукової статті;
- прізвищ авторів;
- адресних відомостей про місце роботи авторів, назв організацій (дані про афіліювання авторів);
- пристатейних списків літератури в романському алфавіті (латиниці) в такій якості, щоб ці посилання могли бути враховані при дослідженні цитування публікацій авторів і журналів.

Таким чином, майже всі елементи даних, що містяться в журналі, відіграють роль інформаційних індикаторів для оцінки вітчизняної науки, вітчизняних вчених, організацій та самих журналів.

Функціонально інформація, що надається вітчизняними журналами і включається до БД, ділиться на дві основні частини та виконує такі завдання:

1) надання тематичної інформації, що сприяє отриманню знань про проблематику наукових досліджень, результати яких відображаються в публікаціях вітчизняних вчених (смысловий (реферативний) складник);

2) надання інформації про суб'єкти (авторів та організації) проведених досліджень та джерела публікування (аналітичний складник бібліометричних досліджень).

Щодо першої частини, необхідно пам'ятати, що інформація, яка надається для цієї мети в зарубіжну БД, повинна бути зрозуміла і цікава в першу чергу зарубіжній спільноті, яка без знання української чи іншої мови могла би без звернення до повного тексту отримати максимально повне уявлення щодо тематики та рівня публікованих досліджень вітчизняних вчених.

Говорячи про другу частину, необхідно пам'ятати, що система бібліометричного аналізу будується на статистиці, одержаній в результаті автоматичного накладання та отримання збігів (встановлення зв'язків, ідентичності) аналізованих об'єктів за їх формальними ознаками належності до певної семантичної одиниці (у цьому випадку – до певного автора, організації, назви журналу тощо).

Безумовно, щоб увійти в Scopus, якісних відомостей про статті в журналі ще не достатньо. Журнал оцінюється також за наявністю таких складників:

- ⊕ міжнародного ідентифікаційного коду серійного видання – Міжнародного стандартного номера серійного видання (ISSN – International Standard Serials Number);
- ⊕ апарату рецензування статей;

⊕ міжнародного складу редакційної ради (виняток можуть становити журнали, що спеціалізуються на регіональній тематиці, проте ця тематика повинна бути цікава міжнародному співтовариству);

⊕ міжнародного складу авторів (з тим же винятком, що і для редакційної ради);

⊕ чіткої періодичності та регулярності виходу в світ чергових випусків видання;

⊕ якісного оформлення україномовної статті (структури наукової статті, наявності ілюстративного матеріалу, що демонструє результати дослідження, тощо);

⊕ подання в якості невід'ємної частини статті інформації англійською мовою: автора, назви, даних про афіліювання авторів (найменування організацій, відомств, адресу авторів), анотації, ключових слів, пристатейних списків літератури в романському алфавіті; сайту англійською мовою, на якому повинна бути представлена повна інформація про журнал: переконливо викладена політика журналу (описані цілі і завдання журналу), повний склад редакційної ради із зазначенням країн афіліювання (приналежності) кожного члена ради; змісту та анотації кожної статті, що завантажуються на сайт оперативно за мірою виходу чергових випусків журналу.

Це мінімальний і обов'язковий склад відомостей про журнал на сайті. Вітається наявність повних текстів статей у відкритому доступі або з пропозицією підписки. На сайті можуть бути представлені й інші відомості (правила для авторів, функції пошуку за тематикою або за автором статей, новини, умови передплати, посилання на інші сайти або на інші статті авторів у журналі тощо). Чим краще оформлений сайт, тим вище він буде оцінений.

Необхідно також мати на увазі, що в якості основного показника, що впливає на оцінку журналу при експертизі, враховуються цитування трьох членів редакційної ради (головного редактора і двох членів ради за пропозицією редакції) і самого журналу. Якщо члени редакційної ради і сам журнал мають хороші показники цитування за даними Scopus, це вже приблизно на 50 % гарантує прийняття журналу до складу джерел цієї БД.

Без наявності всіх вищеперерахованих відомостей та їх наочного представлення у запропонованого журналу практично немає шансів потрапити у Scopus.

Необхідно мати на увазі, що журнал, який отримав відмову на будь-

якому етапі (до експертизи або за її результатами), за новими правилами Scopus не розглядатиметься вдруге протягом двох наступних років [7].

З огляду на перераховані вимоги до публікацій в міжнародних виданнях, вченим було б доцільно проводити власний аналіз журналів (перш ніж пропонувати їх до міжнародної бази даних) за тими критеріями, за якими іноземні експерти оцінюють запропоновані журнали. Чим об'єктивніше буде зроблена власна оцінка, тим краще підготовленим буде журнал з точки зору запропонованих вимог і тим вірогідніше буде включення журналу до списку журналів цієї бази даних.

Необхідно зазначити, що наукова діяльність має свою специфіку, яка витікає з особливостей наукової праці. Відомо, що для вирішення багатьох різноманітних складних завдань вчений повинен використовувати сучасне складне обладнання і техніку, переробляти великий потік наукової інформації, брати участь у впровадженні в практику наукових розробок та рекомендацій [8, с. 9]. Науково-технічний потенціал тісно пов'язаний з економічним потенціалом країни. З урахуванням складного економічного стану пострадянських країн, вітчизняна наука зустрічається перешкодами на шляху до досягнення високих рейтингів за кількістю публікацій як показникові наукової активності в країнах пострадянського простору та за його межами. Їх можна виділити декілька. Однією з головних умов розвитку науки є забезпечення функціонування науки на рівні самоорганізації, при якому уможливорюється управління своїми інформаційними потоками. Тут цікаво звернути увагу на те, як формуються завдання наукової політики в докладі, представленому парламентові Великої Британії державним секретарем з питань освіти і науки. Наукова політика, як там стверджується, не задає розвитку науки, але вона може заохочувати або направляти впровадження наукових досліджень. Завдання наукової політики формуються так: створення умов, що сприяють відкриттям, виділення достатньої долі національних ресурсів, забезпечення збалансованого розвитку окремих галузей знань, створення умов для взаємного запліднення різноманітних галузей знань та різноманітних національних наукових програм [9].

Самоорганізація науки, своєю чергою, можлива лише в межах асигнувань, які виділяються на її розвиток, оскільки розвиток науки напряму пов'язаний з її фінансуванням. Подолання фінансового бар'єру як чи не найголовнішої перешкоди на шляху до розвитку науки можливе лише за активної підтримки науки державним правлінням.

Іншою перешкодою можна вважати недостатньо гарне знання англійської мови нашими вченими, а часто – повну його відсутність (що є результатом недосконалості радянської системи освіти). Це уповільнює або ж і зовсім унеможливує процес потрапляння наших журналів до міжнародних баз даних з урахуванням перерахованих вище умов публікування у БД Scopus.

Щодо вирішення проблеми нецитованості в радянській науці, іноземні експерти рекомендують декілька практичних підходів: знайти іноземних спонсорів та публікуватися разом з ними; активно обговорювати попередні результати по кожній статті на семінарах і конференціях в колі наукової спільноти перед тим, як відправляти статті до міжнародної редакції; запросити редакторів провідних журналів для читання лекцій про те, як відбувається редакційний процес відбору робіт на Заході; враховувати вимоги іноземних редакторів щодо оформлення та структури статті; створити власний рецензований науковий журнал англійською мовою з кожної сфери суспільних досліджень та запросити іноземних спеціалістів для редагування журналу на перших етапах його функціонування [10].

Загальний висновок, який можна зробити з огляду на історичний контекст пострадянської науки, полягає в тому, що розпад комуністичного режиму негативно позначився на темпах розвитку науки для України та інших країн СНД, – дослідницька активність вчених впала, за виключенням лише деяких країн Балтії.

На сьогоднішній день ситуація в межах країн СНД дещо покращилася, але на фоні розвинутих країн Західної Європи відбувається стабільне зниження показників публікаційної активності.

Недостатнє фінансування як результат недалекогоглядного планування держбюджету призводить до втрат в наукових дослідженнях.

Наука потребує самоорганізації, за якої уможливорюється вільне планування та вибір власного шляху в своїй науковій діяльності та незалежність від політичних і соціальних уподобань.

Зростання науки є значним кроком на шляху до інтеграції в ЄС. Тому надзвичайно важливо враховувати вимоги редакційної ради ЄС.

Список використаних джерел

1. SciVerse Scopus : [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access : <http://www.info.sciverse.com/scopus/scopus-in-detail/facts/>.
2. Scimago Journal & Country Rank [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.scimagojr.com/>.

3. The World Factbook [Electronic resource]. – Electronic data. – Mode of access : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gm.html>.

4. *Маршакова-Шайкевич И. В.* Россия в мировой науке [Текст] / И. В. Маршакова-Шайкевич. – М. : ИФРАН, 2008. – 227 с.

5. Социально-экономическое развитие постсоветских стран : итоги двадцатилетия // Сауран [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cs-sauran.kz/rubriki/economika/30-razvitie-postsovetskih-stran-obzor-izdaniy-institutaeconomiki-ran.html>. – Заглавие с экрана.

6. *Testa J.* The Thomson Reuters Journal Selection Process [Electronic Resource] / J. Testa; Thomson Reuters.]. – Electronic data. – Mode of access : thomsonreuters.com/products_services/science/free/essays/journal_selection_process/. – Title from the screen.

7. *Кириллова О. В.* О системе включения журналов в БД Scopus : Основные требования и порядок представления [Электронный ресурс] / О. В. Кириллова // Elsevier BV. – Режим доступа : URL : <http://elsevierscience.ru/info/add-journal-to-scopus/>. – Заглавие с экрана.

8. *Тростановский Ж. С.* Социологические аспекты развития науки. Организация и управление в науке : конспект лекции по курсу «История науки и техники» для студ. всех спец. / Ж. С. Тростановский ; Харьковский политехнический ун-т. – Х. : [б. в.], 1994. – 15 с.

9. Council for Scientific Policy. Report on Science Policy Presented to Parliament by the Secretary of State for Education & Science by Command of Her Majesty, May 1966, Lnd., Her Majesty's Stationary Office, 1967.

10. *Busygina I.* An Impalpable Presence. Russian International Affairs Council. [Electronic Resource]. – Electronic data. – Mode of access : / http://russiancouncil.ru/en/inner/?id_4=735#top. – Title from the screen.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2014 р.

UDC 001.89-006.91:004.7

Tetiana Lukashevych

Publication Activity of the CIS and Baltic States according to Bibliometric Database Scopus

The article is an attempt to estimate the level of publication activity within the CIS and the Baltic countries and also regarding the European countries based on the statistical information of bibliometric and demographic character including the economic factor.

Keywords: publication activity, research activity, CIS and Baltic countries, bibliometric database Scopus, scientometric study.

УДК 001.89-006.91:004.7

Татьяна Лукашевич

Публикационная активность стран СНГ и Балтии согласно библиометрической базе данных Scopus

Данная статья является попыткой оценить уровень публикационной активности в странах СНГ и Балтии, а также в сравнении с европейскими странами с использованием статистической информации библиометрического и демографического характера с учетом экономического фактора.

Ключевые слова: публикационная активность, исследовательская деятельность, страны СНГ и Балтии, библиометрическая база данных Scopus, наукометрическое исследование.